

**ZARZĄDZENIE NR 762/2020
PREZYDENTA MIASTA KATOWICE**

z dnia 17 stycznia 2020 r.

**w sprawie zasad dofinansowania wyjazdów dzieci z miasta Katowice w 2020 roku
na tzw. „zielone szkoły”**

Na podstawie art. 30 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz.506 z późn.zm.) w związku z § 4 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz. U. z 2018r poz.1055) oraz uchwały nr XV/349/19 Rady Miasta Katowice z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie uchwalenia budżetu miasta Katowice na 2020 rok (Dz. Urz.Woj.Śl. z 2020 r., poz. 76), z uwzględnieniem Regulaminu dofinansowania przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach profilaktyki zdrowotnej dzieci realizowanej w trakcie wyjazdów śródrocznych na tzw. "zielone szkoły"

zarządza się co następuje:

§ 1. Przyznaje się uczniom szkół publicznych i niepublicznych z uprawnieniami szkół publicznych miasta Katowice w roku kalendarzowym 2020 dofinansowanie do wyjazdu śródrocznego na tzw. „zielone szkoły” trwającego minimum 10 dni, w wysokości:

- 1) 280 zł dla ucznia klasy III szkoły podstawowej,
- 2) 510 zł dla ucznia klasy III szkoły podstawowej, na którego rodzice pobierają zasiłek rodzinny,
- 3) 670 zł dla ucznia klasy III szkoły podstawowej z domów dziecka lub rodziny zastępczej,
- 4) 780 zł dla ucznia oddziału ogólnego i integracyjnego klasy III szkoły podstawowej posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenie o niepełnosprawności, uczniom wszystkich klas szkół podstawowych specjalnych oraz oddziałów specjalnych w szkołach ogólnodostępnych,

Dofinansowanie do wyjazdu śródrocznego, trwającego minimum 7 dni w wysokości:

- 5) 600 zł dla dzieci niepełnosprawnych oraz posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w przypadku wyjazdu krótszego niż 10 dni, zorganizowanego poza terenem województwa śląskiego,
- 6) 700 zł dla dzieci niepełnosprawnych oraz dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w przypadku wyjazdu krótszego niż 10 dni, zorganizowanego na terenie województwa śląskiego.

§ 2. W przypadku realizacji wyjazdu śródrocznego na terenie województwa śląskiego dofinansowanie zwiększa się o 130 zł na jednego ucznia z grupy wymienionej w § 1 pkt 1 i o 100 zł na jednego ucznia z grupy wymienionej w § 1 pkt 2-4.

§ 3. Dofinansowanie uczniów określone w § 1 pkt. 1 – 6 dotyczy uczniów zamieszkałych w Katowicach, natomiast uczniom spoza Katowic przysługuje dofinansowanie określone w Regulaminie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

§ 4. Dofinansowanie winno być wykorzystane do dnia 15 grudnia 2020 r., przy czym uczeń może korzystać z niego tylko jeden raz w roku szkolnym.

§ 5. Przekazanie środków na realizację wyjazdu śródrocznego nastąpi:

- 1) po przedłożeniu do Centrum Usług Wspólnych przez dyrektora szkoły organizującej wyjazd, kompletnej dokumentacji sporządzonej zgodnie z „Instrukcją w sprawie dofinansowania profilaktyki zdrowotnej dzieci, realizowanej w trakcie wyjazdów na tzw. „zielone szkoły”, stanowiącej załącznik do niniejszego Zarządzenia,
- 2) na podstawie wniosku o dofinansowanie pozytywnie zaopiniowanego przez Centrum Usług Wspólnych.

§ 6. Dofinansowanie określone w § 1 obejmuje dotację celową z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przyznaną na powyższy cel zgodnie z Regulaminem WFOŚ i GW.

§ 7. Wykonanie Zarządzenia powierza się Naczelnikowi Wydziału Edukacji i Sportu.

§ 8. Nadzór nad wykonaniem Zarządzenia powierza się resortowemu Wiceprezydentowi Miasta Katowice.

§ 9. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Prezydent Miasta Katowice

Marcin Krupa

Załącznik do zarządzenia Nr 762/2020
Prezydenta Miasta Katowice
z dnia 17 stycznia 2020 r.

Instrukcja w sprawie dofinansowania profilaktyki zdrowotnej dzieci realizowanej w trakcie wyjazdów śródrocznych na tzw. „zielone szkoły” (obowiązuje w danym roku budżetowym)

Dyrektorzy szkół planujący zorganizowanie dla uczniów wyjazdu na „zieloną szkołę” zobowiązani są w terminie **do dnia 20 maja** przekazać do Centrum Usług Wspólnych w Katowicach ul. Wita Stwosza 7(CUW), informację uwzględniającą planowaną w roku następnym w budżecie szkoły wysokość środków na dofinansowanie tego zadania z dotacji Urzędu Miasta, z określeniem okresu wyjazdu (wiosna/jesień). Wzór pisma informacyjnego „Planowane środki dotacji...” stanowi załącznik nr 1.

W przypadku zmian w zaplanowanej liczbie wyjeżdżających uczniów, dyrektor szkoły jest zobowiązany przekazać do CUW w Katowicach korektę planu **do dnia 7 września** roku poprzedzającego organizację wyjazdu.

W terminie **do 20 grudnia**, dyrektor szkoły jest zobowiązany do przekazania do CUW w Katowicach informacji zawierającej dokładny termin pobytu i adres ośrodka oraz montaż finansowy zadania. Wzór montażu finansowego stanowi załącznik nr 2.

Szkoły wyjeżdżające jesienią powyższe dane są zobowiązane przekazać do 15 maja.

Środki z WFOŚiGW będą zaplanowane w oparciu o powyższe dane przekazane przez CUW do Wydziału Edukacji i Sportu.

Rozdział I

WARUNKI OTRZYMANIA DOFINANSOWANIA

1. Uczniom klas III szkół podstawowych z Miasta Katowice oraz uczniom szkół podstawowych specjalnych, uczniom niepełnosprawnym z oddziałów specjalnych i klas integracyjnych przysługuje dofinansowanie do wyjazdów śródrocznych na „zieloną szkołę”.

2. Środki na dofinansowanie pochodzą z budżetu Miasta oraz z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i stanowią łącznie całość dotacji dla uczniów zamieszkałych na stałe lub czasowo z rodzicami, opiekunami prawnymi lub w placówkach opiekuńczych w Katowicach.

Otrzymanie dofinansowania uwarunkowane jest następującymi wymogami:

- a) zgromadzenia na koncie Centrum Usług Wspólnych środków finansowych (wplaty rodziców, zakładów pracy, Ośrodków Pomocy Społecznej, innych dopłat). Szkoły niepubliczne gromadzą środki na własnych kontach,
- b) dokonania wyboru ośrodka na "zieloną szkołę" zgodnie z trybem przewidzianym przez ustawę Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz.2020), w miejscowości spełniającej kryteria

czystości ekologicznej,

e) turnus powinien trwać co najmniej 10 dni. Dopuszcza się możliwość zorganizowania turnusu krótszego (nie mniej niż 7-dni) wyłącznie dla dzieci niepełnosprawnych, w uzasadnionych przypadkach,

d) sporządzenia i dostarczenia do CUW w Katowicach ul. Wita Stwosza 7 kompletnej dokumentacji wyjazdowej, określonej w rozdz. IV, w terminie do 20 marca, jednocześnie minimum 30 dni przed datą wyjazdu - dotyczy ewentualnych wyjazdów wczesnowiosennych.

Rozdział II

WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA

1. W zależności od typu szkoły i sytuacji opiekuńczo-wychowawczej uczniów przyznaje się następujące kwoty dofinansowania do wyjazdów minimum 10-dniowych:

a) dla ucznia klasy III szkoły podstawowej ogólnodostępnej z Katowic - **280 zł.** (tj.110 Miasto + 170 zł. WFOŚiGW), spoza Katowic **170 zł.** (z WFOŚiGW),

b) dla ucznia klasy III szkoły podstawowej ogólnodostępnej z Katowic, na którego rodzice pobierają zasiłek rodzinny - **510 zł.** (tj.110 zł. Miasto + 400 zł. WFOŚiGW), spoza Katowic-**400 zł.** (z WFOŚiGW),

c) dla ucznia niepełnosprawnego oraz ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z III klasy szkoły podstawowej oraz wszystkich klas szkół podstawowych specjalnych, oddziałów specjalnych i klas integracyjnych w szkołach podstawowych ogólnodostępnych z Katowic - **780 zł.** (tj. 380 zł Miasto + 400 zł. WFOŚiGW), spoza Katowic - **400 zł.** (z WFOŚ i GW),

d) dla ucznia z domu dziecka i rodziny zastępczej z III klasy szkoły podstawowej ogólnodostępnej z Katowic - **670 zł.** (tj. 270 zł. Miasto + 400 zł. WFOŚiGW), spoza Katowic - **400 zł.** (z WFOŚ i GW).

2. W przypadku wyjazdu do miejscowości ekologicznych na terenie województwa śląskiego ogólna kwota dotacji wynosi:

a) dla ucznia III klasy szkoły podstawowej z Katowic- **410 zł.** (110 zł. Miasto + 300 zł. WFOŚiGW), spoza Katowic **300 zł.** (z WFOŚ i GW).

b) dla ucznia z III klasy szkoły podstawowej z Katowic, na którego rodzice pobierają zasiłek rodzinny - **610 zł.** (110 zł. Miasto + 500 zł. WFOŚiGW), spoza Katowic **500 zł.** (z WFOŚiGW).

c) dla ucznia niepełnosprawnego lub posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z III klasy szkoły podstawowej, oraz ucznia niepełnosprawnego z wszystkich klas oddziałów specjalnych i klas integracyjnych w szkołach podstawowych z Katowic - **880 zł.** (tj.380 zł. Miasto+ 500 zł. WFOŚ), spoza Katowic **500 zł.** (z WFOŚ i GW).

d) dla ucznia z domu dziecka i rodziny zastępczej z III klasy szkoły podstawowej ogólnodostępnej z Katowic - **770 zł.** (tj. 270 zł. Miasto + 500 zł. WFOŚ), spoza Katowic **500 zł.** (z WFOŚiGW).

3. W przypadku wyjazdu dzieci niepełnosprawnych oraz dzieci posiadających orzeczenie o kształceniu specjalnym na okres krótszy niż 10 dni, ale nie mniej niż 7 dni, ogólna kwota dotacji wynosi:

a) dla ucznia z Katowic – **600 zł.** (300 zł. Miasto + 300 zł. WFOŚiGW), spoza Katowic – **300 zł.** (WFOŚiGW), w przypadku wyjazdu do ośrodków poza teren województwa śląskiego ,

b) dla ucznia z Katowic- **700 zł.** (tj.300 zł. Miasto + 400 zł. WFOŚiGW), spoza Katowic – **400 zł.** (WFOŚiGW), w przypadku wyjazdu do ośrodków na terenie województwa śląskiego.

4. Podane kwoty dofinansowania są ostateczne - niezależne od kosztu wyjazdu.

5. Świadczącymi dotację na „zieloną szkołę” mogą ponadto być: zakłady pracy, MOPS, sponsorzy. Pozostałą część kosztów pokrywają rodzice lub opiekunowie dziecka.

Rozdział III **ORGANIZACJA WYJAZDÓW**

1. Wyjazdy śródroczne uczniów organizuje szkoła w oparciu o rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. z 2018 r., poz.1055) oraz Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69).

Kierownik „zielonej szkoły” oraz opiekunowie uczniów obowiązani są znać wymienione akty prawne - każdy w swoim zakresie, a zwłaszcza zasady postępowania w razie wypadków i w sytuacjach zagrożeń.

2. Rozliczenie wyjazdów wiosennych winno się zakończyć nie później niż do 20 czerwca bieżącego roku, rozliczenie wyjazdów jesiennych do 20 października.

Rozdział IV **OBOWIĄZUJĄCE DOKUMENTY**

1. Wniosek o dofinansowanie wyjazdu na "zieloną szkołę" złożony do Centrum Usług Wspólnych w Katowicach ul. Wita Stwosza 7 powinien zawierać:

a) wyszczególnienie kwoty dotacji, numer konta bankowego wybranego ośrodka oraz potwierdzenie wpłaty pozostałej części kosztów (wpłaty rodziców, zakładów pracy, MOPS-u, sponsorów) na konto Centrum Usług Wspólnych. Szkoły niepubliczne załączają bankowe potwierdzenie zgromadzenia pozostałej części kosztów na własnym koncie.

b) kalkulację finansową wyjazdu jednego ucznia - sporządzoną przez szkołę,

c) liczbę uczniów biorących udział w wyjeździe z uwzględnieniem grup dofinansowania i miasta zamieszkania oraz liczbę uczniów nie wyjeżdżających na „zieloną szkołę” z podaniem przyczyn,

d) kartę imprezy - „zielona szkoła”,

e) zaświadczenie Państwowej Inspekcji Sanitarnej o stanie czystości ekologicznej wybranej miejscowości - kserokopia opinii potwierdzona pieczętą imienną i podpisem dyrektora szkoły, opatrzona klauzulą „stwierdzam zgodność z oryginałem”,

f) program edukacji ekologicznej oraz program żywieniowy - opracowany przez szkołę,

g) oświadczenie, że wyboru ośrodka dokonano zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych.

h) oświadczenie, że dokumenty kwalifikacyjne dzieci, lista uczestników (także opiekunów) wyjazdu z pełnymi danymi osobowymi, a także lista dzieci nie wyjeżdżających, przechowywana jest w szkole.

2. W przypadku wyjazdu dzieci w granicach województwa śląskiego dodatkowo należy dołączyć:

- program regionalnej edukacji przyrodniczej i ekologicznej, który powinien obejmować: turystykę (wycieczki krajoznawcze połączone z edukacją ekologiczną, prelekcje proekologiczne, konkursy ekologiczne itp.),

- regionalna edukacja ekologiczna w trakcie turnusu winna być realizowana co najmniej 5 godzin tygodniowo.

Dyrektor szkoły do wniosku dołącza wyłącznie oświadczenie, że wymagane dokumenty (wymienione w pkt 2), znajdują się w szkole.

3. Dokumentacja wyjazdu przechowywana w szkole:

a) dokumenty kwalifikacyjne dzieci:

- w przypadku dzieci, na które rodzice pobierają zasiłek rodzinny - zaświadczenie (decyzję) wydane przez jednostkę wypłacającą świadczenie,

- w przypadku dzieci niepełnosprawnych lub posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego –orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego,

-w przypadku dzieci z domów dziecka - zaświadczenie dyrektora placówki,

-w przypadku dzieci z rodzin zastępczych - kserokopię orzeczenia sądu opatrzoną klauzulą „stwierdzam zgodność z oryginałem” i potwierdzoną pieczętą imienną i podpisem dyrektora szkoły,

b) listy uczniów wyjeżdżających na „zieloną szkołę” (nazwisko i imię, data urodzenia i miejsce zamieszkania),

c) listy uczniów nie wyjeżdżających z podaniem przyczyny,

d) listy opiekunów (z zaznaczeniem: rodzice, wychowawcy klasy, nauczyciel przedmiotu) w przypadku powierzenia opieki nauczycielowi przedmiotu wyjaśnienie jego zastępstwa.

Dokumentacja winna być sprawdzona i potwierdzona przez Dział Księgowości w Centrum Usług Wspólnych w Katowicach.

Rozdział V **ROZLICZENIE WYJAZDU**

W czasie trwania „zielonej szkoły” kierownik wyjazdu zobowiązany jest do niezwłocznego

egzekwowania faktur i rachunków za świadczone usługi .

Dyrektor Szkoły jest zobowiązany **w ciągu 7 dni** od daty powrotu z „zielonej szkoły” złożyć w Centrum Usług Wspólnych w Katowicach rozliczenie wyjazdu wg wzoru formularza – „Sprawozdanie rozliczające...”, zamieszczonego na stronie WFOŚiGW.

1. Komplet dokumentacji rozliczającej wyjazd powinien zawierać:

a) sprawozdanie finansowe zawierające informację na temat kosztu całkowitego i źródeł finansowania, liczby dzieci, które wyjechały z podziałem na : liczbę uczniów klas III, uczniów na których rodzice pobierają zasiłek rodzinny, uczniów z rodzin zastępczych i domów dziecka, uczniów niepełnosprawnych, wg stawek dofinansowania oraz liczby dzieci ogółem.

W przypadku zmiany w liczbie uczestników po otrzymaniu dofinansowania- listę z podaniem liczby osób które zrezygnowały, ich miasta zamieszkania .

b) uwierzytelnione kserokopie faktur potwierdzających koszt imprezy „zielona szkoła”,

c) bankowe potwierdzenia przelewu,

d) sprawozdanie z realizacji programu profilaktyki zdrowotnej,

e) sprawozdanie z realizacji programu edukacji ekologicznej lub programu regionalnej edukacji przyrodniczej i ekologicznej w przypadku wyjazdów dzieci w granicach województwa śląskiego.

f) oświadczenie dyrektora o przechowywaniu w szkole pełnej dokumentacji- oryginałów faktur, wykazu uczestników- rozliczającej wyjazd.

Rozdział VI

WYTYCZNE DO PRZYGOTOWANIA DOKUMENTÓW STANOWIĄCYCH ROZLICZENIE DOFINANSOWANIA

Oryginały faktur powinny być opisane z wyszczególnieniem źródeł pochodzenia środków i celu ich wydatkowania oraz zawierać potwierdzenie, że dokonano kontroli merytorycznej, formalno-rachunkowej, że sprawdzono wydatek pod względem celowości, legalności oraz gospodarności.

Na przykład:

W przypadku kwot płatnych ze środków WFOŚiGW, na oryginały faktur należy nanieść adnotację w formie: „Faktura płatna ze środków WFOŚiGW w Katowicach w wysokości ..... zł., zgodnie z umową nr ..... z dnia .....r.”

lub w przypadku finansowania danej faktury z więcej niż jednego źródła: „Faktura płatna ze środków WFOŚiGW w Katowicach w wysokości ..... zł, zgodnie z umową nr ..... z dnia .....r., ze środków (np.) własnych w wysokości ..... zł.”

Z opisanych w powyższy sposób oryginałów faktur, należy sporządzić **dwustronne kserokopie**, które winny być uwierzytelnione przez dyrektora szkoły (potwierdzone pieczętką imienną i podpisem dyrektora szkoły, opatrzone klauzulą „stwierdzam zgodność z oryginałem”).

Wszystkie faktury muszą być wpisane do formularza "Sprawozdanie rozliczające..."

Wszystkie dokumenty, łącznie ze „Sprawozdaniem rozliczającym...” wymagają potwierdzenia podpisem i pieczętką dyrektora szkoły, wszystkie kserokopie potwierdzenia zgodność z oryginałem.

Rozdział VII

UWAGI KOŃCOWE

Przypomina się, że dotacja otrzymana z WFOŚiGW może być przeznaczona **wyłącznie** na profilaktykę i edukację ekologiczną tj: zabiegi zdrowotne, inhalacje, zajęcia sportowe, wycieczki, elementy oświaty zdrowotnej, polepszenie standardu żywienia itp. Należy pamiętać o konieczności rozdzielenia w fakturze głównej kosztów za noclegi, wyżywienie i dojazd od kosztów za profilaktykę i edukację ekologiczną.

Przykład:

Faktura nr ...

Sprzedawca

Nabywca

L.p.	Nazwa towaru lub usługi	Symbol	Ilość	Cena jedn.	Wartość netto	Podatek VAT	Wartość brutto
1.	Zielona szkoła-pobyt, wyżywienie,transport *		57	710	40470	zwoln.	40470
2.	Profilaktyka i edukacja ekologiczna		57	400	22800	zwoln.	22800
Razem					63270	zwoln.	63270

*gdy transport organizuje szkoła należy dostarczyć odrębny rachunek

Dofinansowanie nie wykorzystane (rezygnację) szkoła powinna niezwłocznie przekazać do Centrum Usług Wspólnych, przy czym już na etapie zawierania umów na wyjazd śródroczny, należy uwzględnić zapis, iż w przypadku rezygnacji ucznia z wyjazdu, przekazana kwota jednostkowa podlega w całości zwrotowi na konto Centrum Usług Wspólnych w Katowicach lub szkoły niepublicznej.

Niniejsza instrukcja obowiązuje do odwołania.

Załączniki:

1/- wzór Plan środków dotacji,

2/- wzór Montaż finansowy zadania

Planowane środki dotacji na „zieloną szkołę”

(wiosna / jesień)

Liczba dzieci	Dotacja z UM	Dotacja z WFOŚiGW
.... uczniów z Katowic	..... x 110 zł = ...zł	..... x 170zł = ... zł
..... uczniów spoza Katowic	-----	..... x 170 zł = ...zł
.... uczniów, na których rodzice pobierają zasilek rodzinny	..... x 110 zł = ...zł	.....x 400 zł = ... zł
.... uczniów z orzeczn. niepełnospr.,naucz.specj.	..... x 380 zł = ...zł	..... x 400 zł = ... zł
.... uczniów z rodz.zast; DD	.....x 270 zł = ...zł	.....x 400 zł = ...zł
RAZEM: ..... uczniów	..... zł	.....zł

MONTAŻ FINANSOWY ZADANIA
ZIELONA SZKOŁA – ROK SZKOLNY .....

Źródła finansowania	Kwota
Wpłaty i opłaty adresatów zadania (rodzice)	
Pozostałe źródła finansowania (zakł. pracy)	
Środki z innych źródeł publicznych (MOPS)	
Środki własne (Dot. Z UM)	
Wnioskowana dotacja (WFOŚiGW)	
SUMA	

Szczegóły planowania:

Liczba dzieci	Dotacja z UM	Dotacja z WFOŚiGW
... uczniów z Katowic	..... x 110 zł = ...zł	..... x 170zł = ... zł
..... uczniów spoza Katowic	-----	..... x 170 zł = ...zł
... uczniów, na których rodzice pobierają zasiłek rodzinny	..... x 110 zł = ...zł	.....x 400 zł = ... zł
.... uczniów z orzecz. niepełnospr.,naucz.specj.	..... x 380 zł = ...zł	..... x 400 zł = ... zł
... uczniów z rodz.zast; DD	.....x 270 zł = ...zł	.....x 400 zł = ...zł
RAZEM: ..... uczniów	..... zł	.....zł

Dokument podpisany bezpiecznym podpisem elektronicznym

Podpis: Signature-458374143

Imię: Marcin Tomasz

Nazwisko: Krupa

Instytucja: Urząd Miasta Katowice

Miejscowość:

Województwo:

Kraj: PL

Data podpisu: 17 stycznia 2020 r.

Zakres podpisu: Cały dokument